

ikaslearen liburua

Ibili
guztia
erromeria

H E O K

3 MAILA

I g a r a

EGILEAK:

Proiektuaren arduraduna:	Juxto Ega a (HABEko Hizkuntzaren Didaktika arduraduna)
Kudeaketa:	Joanba Bergara (HABEko Prestakuntza arduraduna)
Koordinatzaile didaktikoak:	Esther Isasa (HABEko teknikaria) Eskarne Lopetegi (HABEko teknikaria)
Partehartzaileak:	Esther Isasa (HABEko teknikaria) Eskarne Lopetegi (HABEko teknikaria) Xabier Yurramendi (HABEko teknikaria)
Euskararen zuzenketa:	Boni Urkizu (HABEko teknikaria)
Diseinua eta maketazioa:	Olaia Ubeda Sabin Arzelus (HABEko teknikaria) Gemma Sarasua (HABEko idazkaria)

Gure esker ona ondoren aipatzen direnei hainbat material eta ideia hartzeko baimena eman digutelako.

Agorregiko burdinola, In Elhuyar.1996.eko ekaina

Arabako Errioxa In 18 ibilbide Euskal Herrian barrena. Euskadi, zatoz eta konta ezazu. E. J.

Grabazioa: Tere Beloki eta Gorka Etxebeste

Bilboko plano

Donostiako plano

Euskadi: ikusi, bisitatu eta ezagutu beharreko guztia. E.J.

Euskararen bidean (Bideozintak) Lavender Films, S.L.

Gorbeia gailur belartsura Baia ibaiaren sorburutik barrena, In Argia 1.609.zka. 1998.01.19

Mujika, L. M. Toponimia, lexikoa, fonetika: Legazpi eta Bergarako toponimia 1987, Kriseilu

Oyhamburu P. Euskal Deituren Hiztegia (I,II,III). 1991

Pagoetako Parkea eta Inguruneak: Fauna eta Flora / Agorregiko burdinola, G.F.A.

Urteaga, J. F. Euskararen bidean (Irakaslearen gidaliburua) 1989

Zarautz gidaliburu turistiko

Zumaia: Zumaiari itzulua <http://www.paisvasco.com/zumaia/euskera/ibilbide/itzulia.htm>

1. Sarrera

- 1 . Lan-egitasmoa
- 2 . Ikastunitatearen ibilbidea

4.or.
4-5.orr.

2. Sekuentziak

A Sekuentzia

- 1 . jarduera: **Agorregi**

6-9.orr.

B Sekuentzia

- 2 . jarduera: **Kostatik Lautadara**
- 3 . jarduera: **Donostia**

10-29.orr.

30-34.orr.

C Sekuentzia

- 4 . jarduera: **Ongi joan!**

35-37.orr.

3. Eranskinak

- 1 . Autoebaluazio-orria

38.or.

1

Sarrera

1

Lan-egitasmoa

Ikaskideekin batera, talde-lanean, zure ingurune, hiri, zein herriari buruzko informazioa beste euskaltegietako ikasleei emango diezu. Idatzizko lan honek turismo-gida itxura hartuko du. Zeure ikaskide eta irakaslearen laguntzaz gidaren edukia eta barne-antolaketa erabaki beharko dituzu.

2

Ikastunitatearen ibilbidea

web orria

entzumena

irakurmena

mintzamina

idazmena

irratia

bideoa

aukera-maukera

hausnarrean

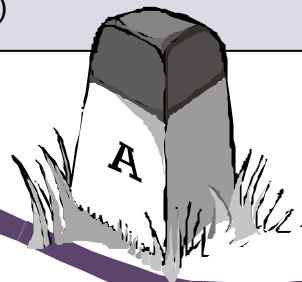
material osagarriak

A Sekuentzia

1. AGORREGI

- Aurrezagutza neurtzeko, gaiaren inguruan, taldeka erantzuteko galderak.
- Testu-era dela eta, bi ereduren artetik komunikazio-egoera (hartzailea, igorlea eta helburua) atzematea (Nork, nori eta zertarako idazten dion)
- Irakurlearen arabera irakurketa desberdinak: (Nork, zer eta zergatik irakurtzen duen) (6.or)

4

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

C Sekuentzia

4. ONGI JOAN!

- Turismo-gida idatzi: Plangintza/Testua gauzatzea/Berrikustea/Ebaluazioa (35.or)

- Zer lortu duzu? (26.or.)

B Sekuentzia

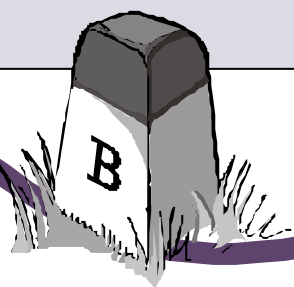
2. KOSTATIK LAUTADARA

- Lexikoa: irakurri aurreko predikzioak egin
- Testu-antolatzaileak: testuan betetzen duten eginkizuna antzeman
- Antolatzaile leku-espazialak: Testutik ateratako informazioarekin laukia osatu/Instrukzioak entzunda, hainbat herri mapan kokatu
- Adizkiak: Berridazketak
- Parrafoaren antolamendurako baliabideak: anaforikoen lanketa, ordena kronologikoaren nahasketa, denbora-adierazleak (10.or)

3. DONOSTIA

- Parrafoa sortu: emandako baliabideak erabiliz, ibilbidea deskribatzeko parrafoa idatzi. Parrafotik testura: Aurreko parrafoak lotu (30.or)

5

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

2

Sekuentziak

s e k u e **A** n t z i a

1 **jarduera** Agorregi

- 1 ● Taldeka erantzun irakasleak egingo dizkizuen galderari. Galderak arloka antolatuta egongo dira eta talde bakoitzak bati helduko dio.

- 2 ● Irakasleak testu bat banatuko dizue. Gainerakurketa egin ostean, eta testua aurrean duzuela, fitxa betetzen saia zaitzete. Bukatzen duzuenean, talde osoari aurkeztu beharko dizkiozue zeuen erantzunak eta arrazoiak.

Nork idatzi du testua?

- ☐ Administrazioak: udalak...
- ☐ Bidai agentzia batek
- ☐ Egunkari batek
- ☐ Aldizkari espezialdu batek...

6

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Norentzat idatzi du?

- ☐ Herritar gazteentzat
- ☐ 3. adineko herritarrentzat
- ☐ Edozein herritarrentzat
- ☐ Adituentzat
- ☐ Kanpotarrentzat...

Zein helbururekin?

- ☐ Parkea bisitatzera joateko (konbenzitzeko)
- ☐ Informazioa emateko bakarrik
- ☐ Ezagutza zientifikoa zabaltzeko
- ☐ Hango egoera salatzeko
- ☐ ...

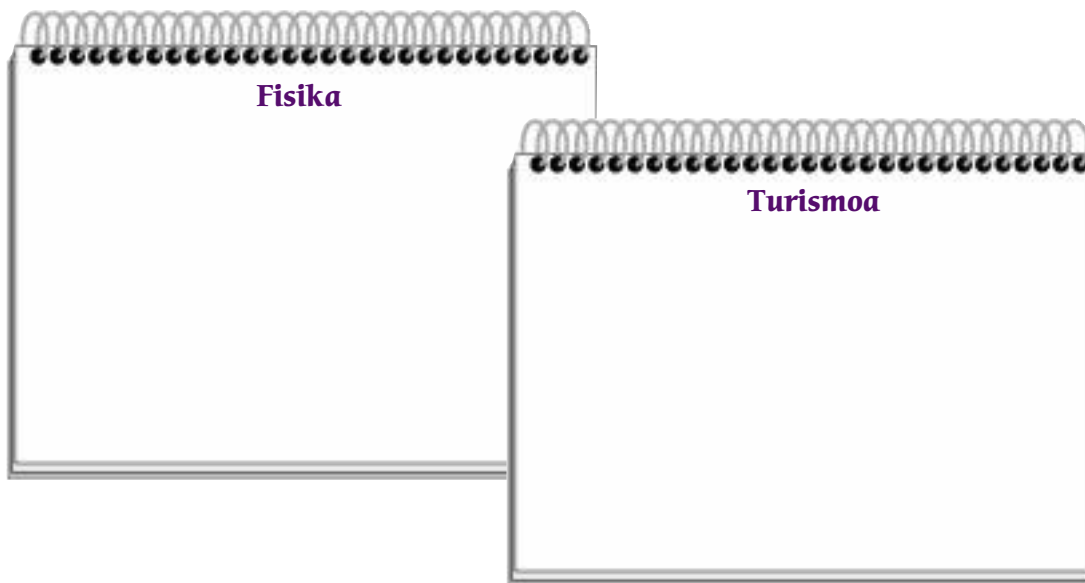
A Sekuentzia

- Lanbide-zerrenda bat duzu jarraian: zu zeu zeinekin identifikatzen zara gehien eta zeinekin gutxien?

- ◆ Fisikoa
- ◆ Turismo-teknikaria
- ◆ Historialaria
- ◆ Zaharberritzailea
- ◆ Etnografoa
- ◆ Olerkaria

- Gehien identifikatzen zaren papera hartuta, aurreko irakurgaietatik zein zatiri erreparatuko zenioke? Ondoren, azpimarratu zati horiek. Zergatik azpimarratu dituzu? Arrazoitu zeure ikaskideekin talde txikitan.
- Testuan barrena, eta lexikoari dagokionez, horietako lan-alor bati zuzenean lotzen zaion hiztegia aurkituko duzu. Aukera itzazu identifikatu zaren alorrarekin ondo datozen 5-10 hitz, eta, ezagunak badituzu, besteei adierazi. Ezezagunak badituzu, jo zeure ikaskide, hiztegi edo irakaslearengana eta argi ezazu horien esanahia.

Hona hemen alor horiek:

8

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Historia

Zaharberritzea

Etnografia

Olerkia

s e k u e B n t z i a

2 **jarduera** Kostatik lautadara

- 1 • “Zumaiari itzulia” eskemako informazioa begibistan duzula, jarraian ageri diren hitzetatik zeintzuk aurreikusten duzu egongo direla testu originalean? Sailka itzazu lauki horien arabera.

Zumaia: Zumaiari itzulia

Intranet del Gobierno Vasco - Microsoft Internet Explorer

Filtroak Edizioa Ikusi Joan Gogokoak Laguntza

Altera Aurrea Geldtu Freskatu Ebera Bilatu Gogokoak Inprimatu Letra-tipoa Posta Edizioa

Helbidea: <http://intra01/> Estekak Webeko onena Gauko estekak Web galeria Produktuei buruz... Microsoft

Zumaia: Zumaiari itzulia <http://www.paisvasco.com/zumaia/euskera/ibilbide/itzulia.htm>

o h.: Arbustain.
10': Arritokieta.
24': 115 metroko kota.
40': Etarte.
1h.: Elorriaga.

1 of 4 98/01/16 15:02:59

10

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

HITZ ZERREDA

aldapa
aurrekontu
baseliza
birziklatu
egitasmo
ekialde
entzumen
errepide
eserleku
gidoi
ibilbide
ikusmen
irradi
itzulpen
lepo
mendixka
pare-parean
pastel
pelikula
pista
poz

TESTUAN AURKITUKO DITUGUNAK

TESTUAN AURKITUKO EZ DITUGUNAK

ZALANTZAZKOAK

- Eskaiozu jatorrizko testua irakasleari, ongi egin duzun ikusteko.

2 Hiru talde egingo ditugu gelan eta talde bakoitzak eginkizun bat izango du.

- Lehenengoak, antolatzaile leku-espazialak azpimarratu beharko ditu;
- bigarrenak, adizkiak;
- hirugarrenak, ordea, parrafoaren antolamendurako baliabideak: hasiera, bukaera...

1. taldea

GIDALIBURU TURISTIKOA

Zarautz bi tontor arrokatu eta labartuek, nola tontorrek sortaldetik eta Itegiko tonto - rrek sartaldetik, gailentzen duten lautada da, Gipuzkoako handiena. Ibarren hondotik Aiako udalerriarena den Pagoeta mendiaren inguruetan gora igotzen da, 733 metro-tara. Ez du ibai inportanterik, baina bai zenbait erreka, esate baterako, Inurritza. Orio eta Zumaiaren artean, hots, Oria eta Urola ibaien itsasadarren artean, dago kokatuta. Zarautzko landaretzan pinua da nagusi, baina, barnealdeko eta goialdeko zonetan, haritz eta gaztainondo ederrak ikus daitezke, batez ere Pagoetaren behealdean egindako bir - forestatzearen ondoren. Azalera lauak sasi eta larre natural ugari biltzen ditu landutako lursailen ondoan.

Geologikoki, bi egitura multzoren ezaugarriak ditu Zarautzek. Alde batetik, Gipuzkoako mendebaldeko kostaldea bere labar eta guzti; horien artean aipagarriena da Debako Mundata Tontorrean gertatzen den marearen zabalunea. UNESCOk gizadiaren hondare izendatutako tontor horretan, marea behera joaten denean, itsasoko ekosistema guztia agerian geratzen da. "Getariako arratoiak" ere morfologia berezia du eta, Zarautzik iku - siz gero, xagua edo arratoia dirudi. Irudi eza - gun hori itsasoak sortu du, Getariako penin - tsula osatu zuten hirugarren aroko materia - lak landuz.

Bestalde, Zarautzek, itsasmailatik 200 metro - tara geratzen den depresio sublitoral bat du, flysh-ezko material merlatsuetan zulatua.

Zarautz eta Orioren arteko A-8 autopistak dituen ebaketetatik Gipuzkoako kostalde osoan ematen diren flysh-ezko egitura horiek ikus daitezke.

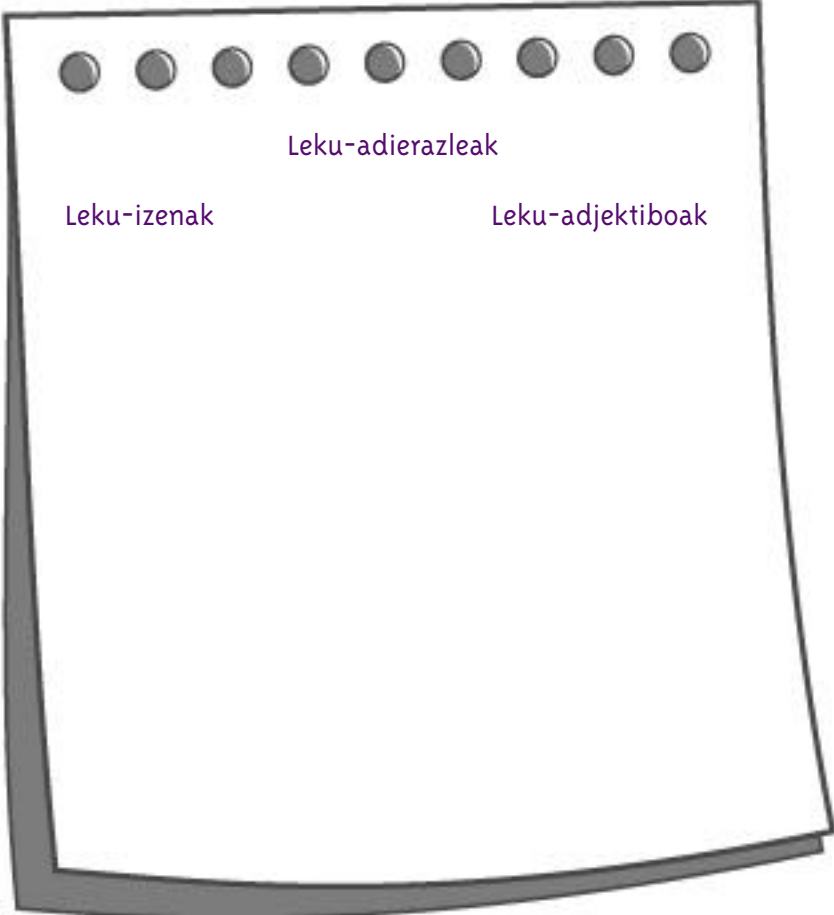
Zarautz osatu zuten etapa geologiko guzti haietatik bat osatu zen; geroago hondarrezko barra baten bidez, ixten joan zen aintzira bilakatu arte. Azken izoztea amaitu zenean, duela gutxi gorabehera 15.000 urte, aintzira - ko urak jaitsi eta gunea paduratsu bat geratu zen.

Hondarrezko bankuak sortuz zihoazen dunek Zarautz guztia, trenbideraino, betetzen zuten. Hortik aurrera, gizakiaren presiopean desa - gertzeraz iritsi ziren zingira eta padura zabal - tzen ziren.

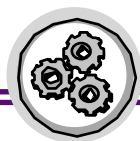
- Testua irakurri ondoren, azpimarra itzazue **leku**a adierazteko erabilitako formak eta apuntatu.

Leku-adierazleak

Leku-izenak

Leku-adjektiboak

Zuen ustez, zein da elementu hauek testu honetan duten eginkizuna? Ken daitezkeela uste al duzue? Zergatik?

2. taldea

Z A R A U T Z

GIDALIBURU TURISTIKOA

Hiriguneaz hitz egiten badugu, jolasgune ugari aurki daiteke Zarautzen; gehienak, udaldia hemen igarotzen zuten aristokrazia eta goi burgesiaren etxeetako parkeak ziren, eta gaur egun, herriaren ondare direnez, publikoak dira.

Toki horien artean, Santa Barbara ermita - ren azpian dagoen **Vista Alegre Parkea** da aipagarriena. Pakea darion leku pribilegiatu honetan milaka txorik egiten dute habia eta ehun landare mota ezberdin baino gehiago aurki daitezke: horien artean, aipatzekoak dira alboak, sekuoiak, gaztainondoak, ban - buak, pago gorriak, tuliparbolak...Ondo zaindutako bide eta bideskek ingurune ezin hobe honetan ibiltzeko aukera erraza ematen dute. Parkearen beste ezaugarri bat dugu begiratokitizat erabiltzen den mende hasierako Torreoi ederra, neoklasiko estilokoa.

Getariara daraman ibil bidearen gainean ere beste toki pribilegiatu bat dago, **Muntxio**

Parkea. Handik hondartza osoa eta moila ikus daitezke eta, bide batez, olatuak itsa - sertz maldatsua jotzen entzun ditzakegu.

Mendebaldetik Zarauzko lautada mugatzen

muturrean, **Talaimendi** dugu; aintzinean baleak ikusteko erabiltzen zen mendiska honetan ere ibilaldi ederrak egin daitezke itsasoa eta mendiaren artean.

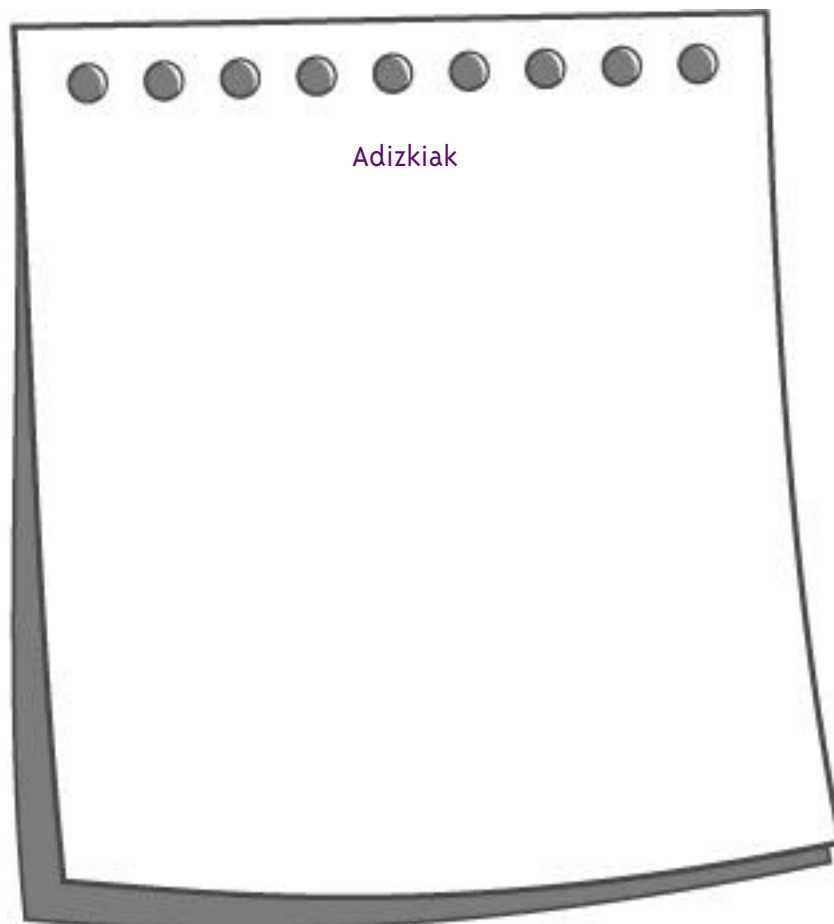
Zarauzko **Alde Zaharrak**, aldiz, jaure txek eta kutsu berezia duten txokoak ditu elkarren ondoan; hor ditugu, adibidez, Torre Luzeako parke xarmangarria edo herriko ekintza sozialak eta festa giroa biltzen dituen Plaza bizia.

duen mendiskari izena ematen dion **Santa Barbara** ermitak, 1705. urtean eraiki zenak, Frantziako kostaldean, paisaia izugarria eskaintzen digu. Beste

- Testua ondo irakurri ondoren, azpimarra itzazue **aditz forma** guztiak eta apuntatu.

GIDALIBURU TURISTIKOA

Erreginen Hondartza eta Hondartzen Erregina izan da urteetan zehar Zarautz munduari aurkezteko erabili izan den esloga - na. Izan ere, hala da, 1865. urtean Isabel II.ak herri hau aukeratu zuen familia eta gortearekin batera itsasbainuak hartzera etortzeko. Bidaia hori erabakiorra izan zen aristokrazia eta goi burgesia erakartzeko orduan. Geroago, Belgikako erregeek, Inglaterrako Eduardok eta Espainiako azken erregeak, bere emazte Victoria Eugeniarekin ere bisitatu gintuzten.

Baina, esloganak dioen bezala, Zarautz Hondartzen Erregina ere bada. Herria itsaso - ari irekitzen dioten hondarrezko bi kilometro luze daude Talaimendi eta Santa Barbararen artean. Hondartzan praktika daitezkeen ur kirol guztien artean surfa da aipagarriena, eta mundu guztiko espezialistak erakartzen ditu. Hondartzaren ekialdeko muturrean, Talaimendi azpian, Laugarren aroan sortuta - ko dunak eta padurak daude; azken horien ondoan dago Errege Golf Kluba.

Hondartzaren atzealdean, Itsasertzeko Ibilbideak paraje zoragarria eskaintzen die bisitariei paseatzen doazela "Getariako Arratoia" miresteke. Ibilbideko kafetegi eta terraza ugariak zona hori guztia animatzen dute.

Bestalde, Zarauzko festa eta kultura eskaintza asekaitze - nen gustu -

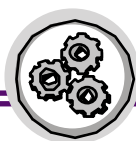
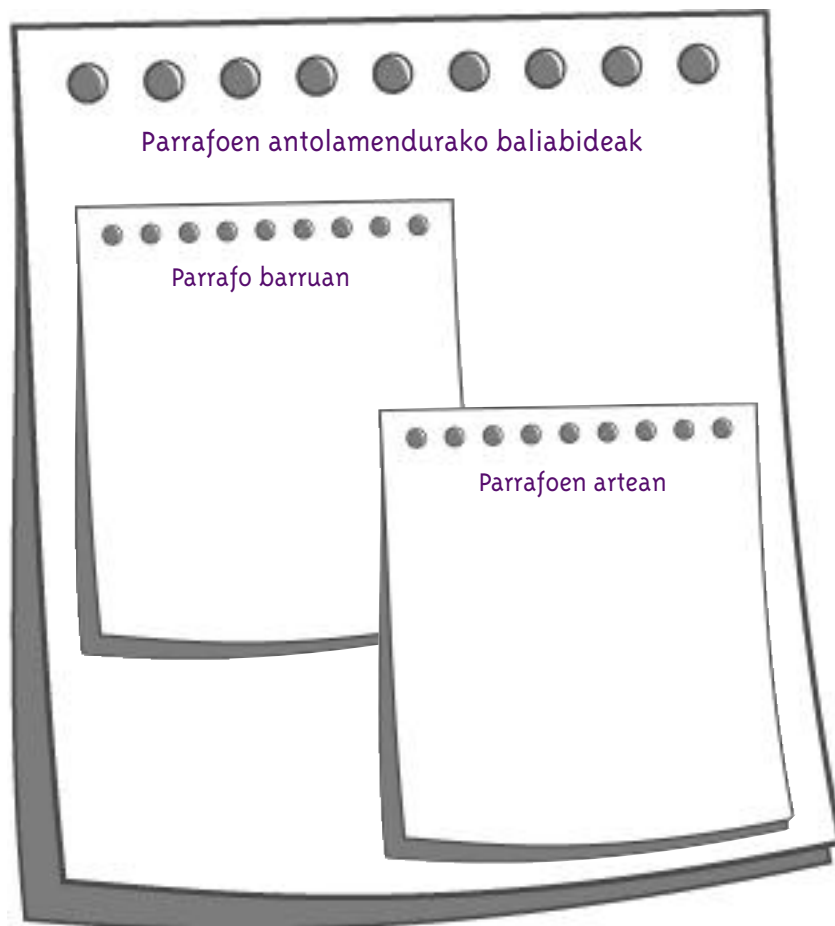
koa da, eta probintzia guztientzat puntu erakargarri bat. Pintura, eskultura, zeramika, argazkigintza eta beste hainbat erakusketa ez dira falta izen handiko galerietan. Nazio mailan ere ospe handikoak dira zeramika eta eskultura bienalak eta urtero antolatzen diren musika ekitaldiak.

Gainera, Zarautz inguru pribilegiatu batean kokatzen da, Euskal kostaldearen erdi erdian, bere gastronomia eta edertasunaz aparte, jendea - ren harrera onagatik ere guztiz ezaguna delarik.

- Testua ondo irakurri ondoren, azpimarra itzazue parrafo bakoitzean eta parrafoen artean lotura emateko erabilitako baliabideak. Ondoren, koadrora pasa itzazue.

Elkarren antzekoak iruditzen al zaizkizue bi orritxoetan jasotako elementuak? Zergatik?
Beharrezkoak al dira denak? Zeintzuk?

- 3 ● Bilbori buruzko testua irakurri (irakurketa intentsiboa) eta laukian falta den informazioa osatu, segidan aurkituko duzun planoaren laguntzaz:

Gune interesgarriak	Ikuskizunak	Non dago?
Abandoibarra	Hirigintza-proiekturik ikusgarrienetakoak: Guggenheim museoa...	Deustuko zubiaren ezker aldean
Zazpi kaleak		
Atxuriko auzoa		Itsasadarren eskuinaldean
Arenala	Hiriko jai-ekintza ugari ospatzeko gunea, Arriaga Antzokia, Arenaleko zubia...	
Deustuko auzoa		
Gran Via: gune ekonomikoa		Plaza Zirkularretik Jesusen Bihotzen Plazaraino
Gran Via hasieran: Abando	Albiako Lorategiak, Iruia Kafetegia, San Bizente eliza...	
Gran Via bukaeran		Gran Viaren azken tartunean, kale honen eta itsasadarreko ertzeen artean
Poza Lizentziatua kalea: kopeo eta txikiteo esparrua		
Hiriaren erdi-erdian		Indautxu plazatik berehala

Bilbo

Bilbon eta bere metropoli-esparruan Bizkaiko 1.200.000 biztanleetako gehienak bizitzeaz gain, Euskal Herri osoko biztanleriaren ia erdia biltzen da. Azalpen demografiko honek adierazten du Bilbok eta bere inguruneak herrialdean duten pisua, oro har. Bizkaiko hiriburua Erdi Aroan sortu zen eta industria, merkataritza eta arrantza zituen jarduera nagusi. Diego López de Haro Bizkaiko jaunak eman zion 1300ean hiribildu titulua, baina ordurako aski ezagunak ziren Bilbo inguruko meatzetako burdinari esker, (erromatarrek ezagutzen, preziatzen eta ustiatzen zuten)

burdinola ugari eratu ziren ibaiaren bi ertzetan, zonalde honetan siderurgiak izango zuen garrantzia adieraziz. Itsasadarrak tarteune luze batean barrena itsasontziz igotzeko aukera ematen zuenez, hiriaren hasierako kokagunean zeuden kaietan, itsasoaren arriskuetatik babesean eta nahiko lasai zama zitezkeen Gaztelatik Europarantz bidaltzen ziren merkagaiak, batez ere, artilea eta bizkaitar burdinoletako burdina, Erdi Arotik gaur arte Europa osoan preziatua izan dena. Bilbok eta bere metropoli-esparruak mende honetan zehar izan duten hazkundera ezke-

rraldearen garapenari estu loturik egon dira, hortxe ezarri baitziren, besteak beste, Bizkaiko Labe Garaiak. Gaur egun, industri jarduerak behera egin du edo eraldatu egin da, eta Bilbo hiri gris eta kutsatuaren topikoari uzten hasia da. Bizirik diraute,

dena den, duela gutxiko historiak emandako bere hiri-izaera eta fisionomia, baina duela urte gutxi fabrikek eta kaietako instalazioek betetzen zituzten zonalde batzuk beste erabilera batzuetarako berreskuratu izanak erabateko aldaketa eragin du hiribilduko zenbait eremu zabaletan. Eraldaketa hau nabaria da oso Deustuko zubiaren bi aldeetara zabaltzen diren kai eta untziolen inguruan, Abandoibarra izenekoan. Hementxe kokatzen ari dira hirigintza-proiekturik ikusgarrienetako batzuk, hala nola erdiguneko kale asko-

tatik ikusten den metal distiratsuko eraikin batek barnean hartzen duen Guggenheim Museoa, edo Kongresuen eta Musikaren jauregiak.

Bilbo Euskal Herriko hiriburu finantzieroa eta ekonomiaren eragilerik garrantzitsuenetakoa da, Bertako Nazioarteko Erakustazokan 60.000m² estali dituen gunean, nazioarteko garrantzia duten merkataritza-feriak antolatzen dira, eta Burtsak, Madrilekoarekin eta Bartzelonakoarekin batera, Estatuko ekonomiaren egoera adierazten du.

ALDE ZAHARRA ETA ITSASADARRAREN ESKUINALDEA

Bilboko hiriaren ardatz ekonomikoa Gran Via-ren inguruan koka badaiteke, "Botxo"aren bihotza, hala deitzen baitiote bertakoek, Alde Zaharrean dago. Beste izendapen bat ere ematen diote zazpi kaleez baino gehiagoz osatuta egonik, itsasadarrekin eta Erriberako kalearekin perpendikularrean dauden zenbait bide nagusik osatzen dute. Alde Zaharra, 1983ko uholdeek zeharo hondatuta utzi ondoren berregokitu dena, aisirako gune nagusietakoa da Bilbon. Eraikin errenazentista, barroko, neoklasiko eta modernistez jositako kaleek, horietako asko ibilgailurik gabe gaur egun, merkataritza-gune garrantzitsua osatzen dute. Denda klasikoen ondoan berritzaileenak daude eta guztien artean ostalaritzako establezimendu ugari, euskal sukaldaritzako gozagarriak eta bilbotar espezialitaterik berezkoenak eskainiz. Alde Zaharrean erdi-erdian dago Santiago katedrala, XVI. mende amaierako eliza gotikoa. San Anton eliza ere gotikoa da; azken hau Atxuriko auzotik oso hurbil egonik, mendeetan zehar Bilboko sarrera izan da. Atxurin dago, Bilbo eta Donostia lotzen duten bide estuko trenen terminala eta izen bera duen geltokiaren ondoan, Arte Sakratuen Museoa. Ezin utzi bisitatu gabe Plaza Berria, aisirako leku izateaz gain, jai eta ospakizun

askoren egoitza den plaza arkupeduna. Hementxe biltzen dira abenduaren 21ean urtero, plaza gainezka jarritz, nekazari bizkaitarrak Santo Tomas eguneko feria, hirian beren ekoizkinak erakusteko.

Itsasadarra, Bilboko erdigunean meandro zabal bat eginez sartzen da eta Alde Zaharra inguratzen du, eta honek bere aldetik onena Arenalean erakusten dio, hiriko jai-ekintza ugari ospatzeko gunea den pasealeku zabal horretan. Arenaleko eraikinik esanguratsuena Arriaga Antzokia da, lehen aipatutako uholdeen ondoren berreraikia.

Deustuko auzoak bere nortasuna du. Duela gutxi arte, ezker aldeko untzioletako jarduera bizia ikus zitekeen bertatik eta noizean behin Bilborekiko komunikabiderik gabe geratzen zen bertako zubia zabaltzen zenean, untziek merkatagaiak hiriko erdigunean bertan uztera igaro behar

baitzuten.

ZABALGUNEA

Joan den mendearen amaiera aldera, Alde Zaharra txiki geratu zen etengabe handitzen ari zen hiriari eusteko, eta Nerbioi ibaiaren beste aldean lehen zabal-gunea eraiki zen, Bilbo zaharraren kokalekua den lautada baino zertxobait gorago geratzen den eremua izanik. Arenaleko zubiak malda eta itsasadarra bera gaindi-

tzen ditu eta bertatik hemeretzigarren mendeko kutsu nabaria duen zabalgunera iristen gara, etxadi zabal eta erregularrez osatua eta dotoretasun handiko erakinekin. Bilboko erakunderik enblematikoen arteko bi, *Burtsa* eta *La Bilbaina* elkarte eksklusiboa, aire guztiz britaniarra duen klub pribatua, Gran Via hasi baino piska bat lehenago aurkitzen ditugu, Arenaleko zubia pasa eta berehala. Handik oso hurbil, Santandererako tren-geltokiaren fatxada alai eta kolorista nabarmentzen da.

Zabalgunearen ardatz nagusia Diego López de Haro jaunaren izena duen Gran Via da eta Plaza Zirkularretik Jesusen Bihotzaren Plazaraino doa. Plaza Zirkularrean, banketxe batzuen etxe-orratzek D. López de Haro fundatzailearen estatua inguratzen dute, Bilbo garrantzizko gune ekonomikoa izateko sortua zela pentsatzean izan zuen intuizioa berretsi nahi balute bezala.

Plaza Zirkularretik Gran Viako ibilbideari ekin eta berehala, eskuinaldeko lehen kalea hartuz, Albiako lorategietara jo dezakegu; zuhaitzez betetako plaza zabal honetan dago Bilboko kafetegirik tradizionalena, Iruña. San Bizente eliza da, lorategien ondoan, Bilboko alde honetan zutik dirauen antzinako tenplu bakarra. Jatorriz Erdi Aroan eraiki zen arren, gaur egun ikus dezakegun eliza XVI. mendean egindako berreraiketa da.

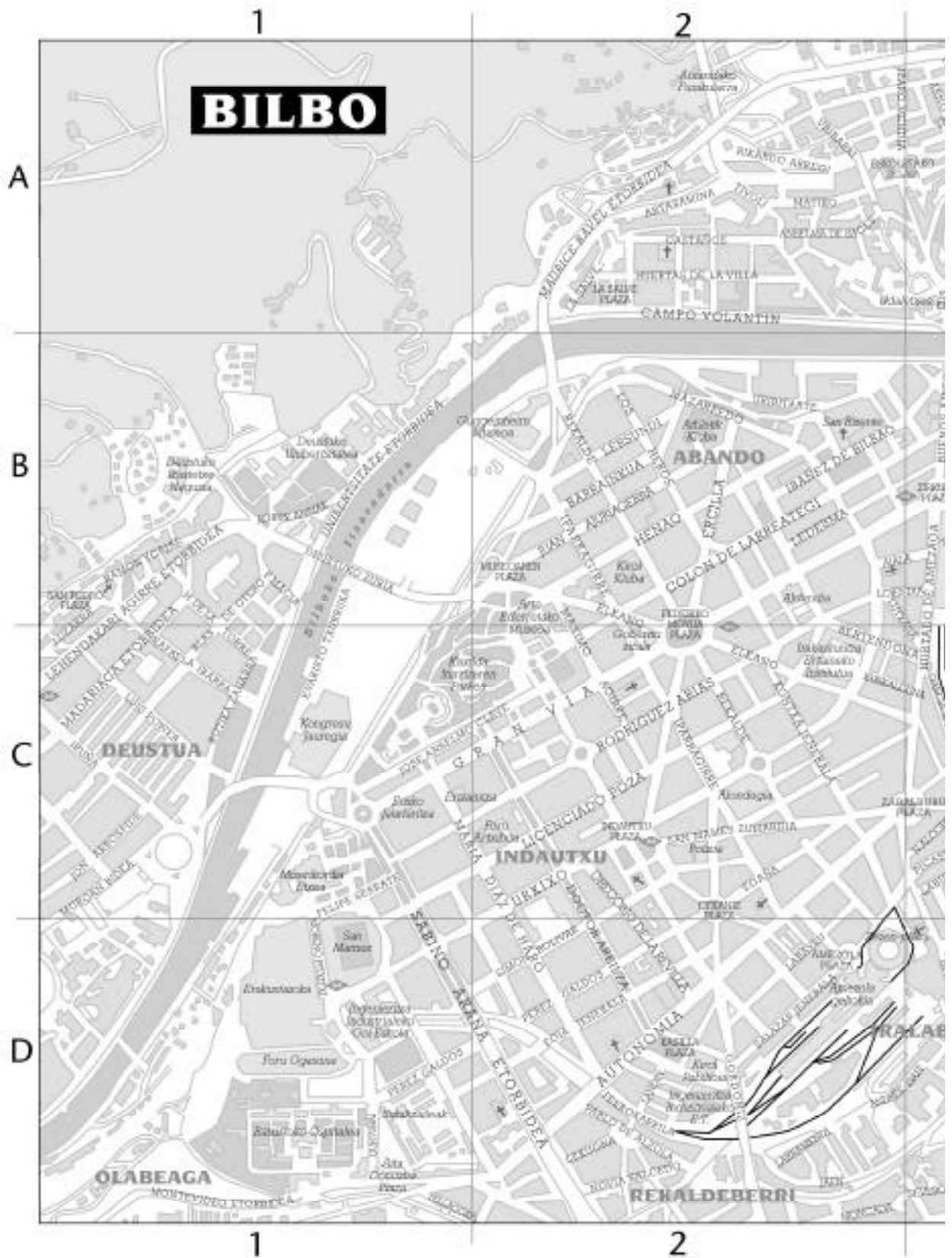
Gran Viara itzuliz, ibilbide osoan zehar erakunde ofizialek okupatzen dituzten eraikin bikainak ikus daitezke, hala nola Bizkaiko Foru Aldundiaren egoitza, Estatuko Ogasunarena, Gobernu Zibila eta Carlton Hotela, azken hiru hauek Moiu plaza, eta ondoko kaleetan dauden etxebizitza-erakin dotoreek ere merezi dute arreta piska batean euren gaitasuna.

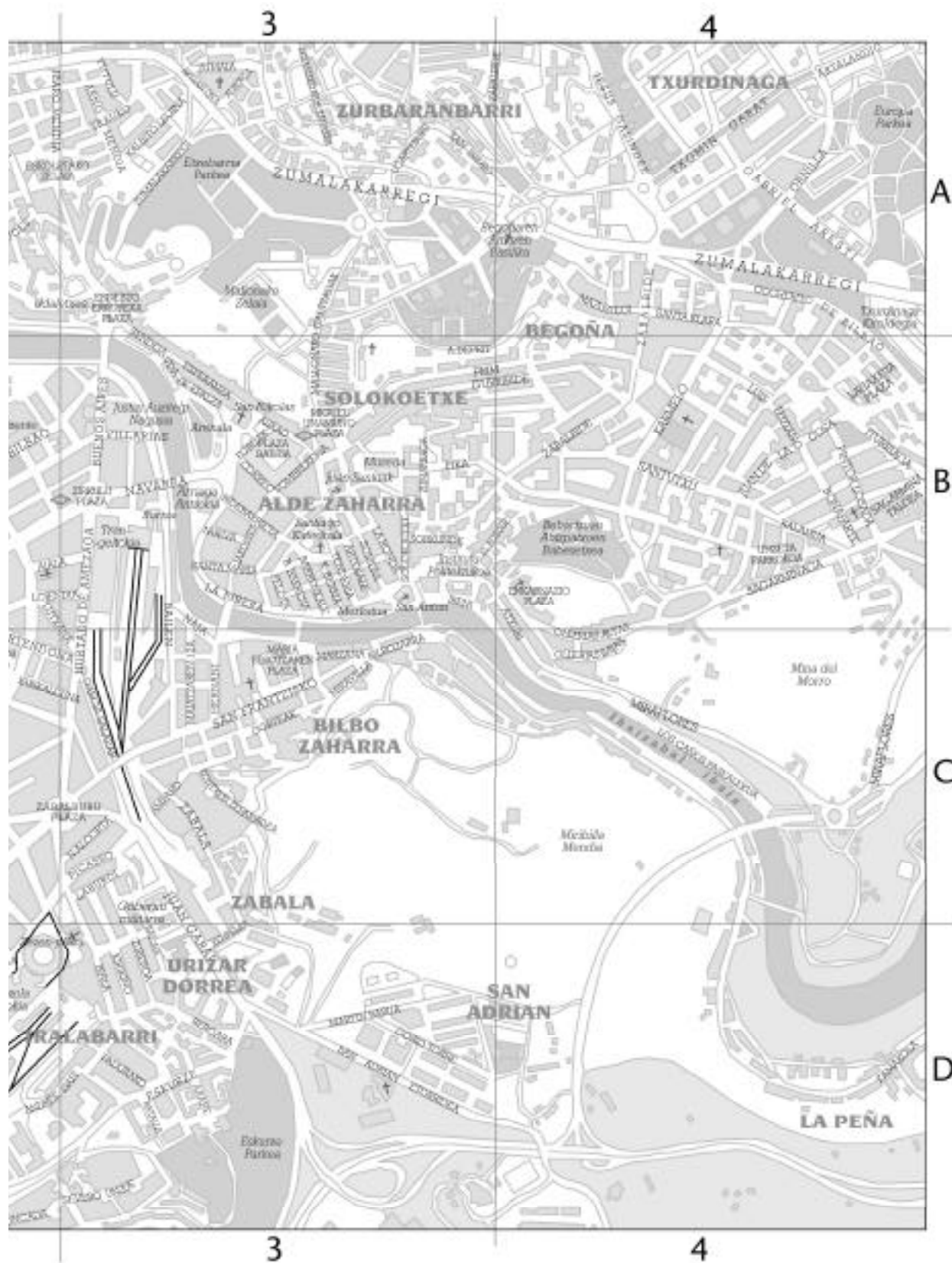
Gran Viaren beste muturrari Jesusen Bihotzaren Plazak ematen dio errematea, mende honetako bigarren hamarkadan

herri-harpidetzaz eraikitako estatua erdian duela. Gran Viaren azken tarteunea, kale honen eta itsasadarreko ertzeen artean, Doña Casilda de Iturriza parkeak betetzen du. Lorategi, pasealeku eta pergola ugariak, eta urmael izugarri zabal batek, hiriburuko erdigunean dagoen berdeunerik handiena osatzen dute eta honen muturretako batean dago Arte Ederren Museoa. Berrogeiko hamarkadatik bi oineko eraikina betetzen duen museo honek Europako pinakotekarik onenetakoa du barruan. Espainiar eta flandestar eskoletako maisurik handien obrak biltzen dituen atal klasikoaz gain, euskal pintorerik ospetsuenei dedikaturiko zenbait areto ere baditu. 70eko hamarkadan itxura modernoagoa duen beste eraikin bat erantsiz zabalduta zen, eta arte garaikideko bilduma ikusgarria gehitu zitzaion.

Jesusen Bihotzaren plaza inguruetan dugu, alboan parke txiki eta atsegina duela, Erruki-Etxe Santua. Alde honetan jendetza biltzen da, batez ere Athletic de Bilbao hiriko futbol-taldeak etxean jokatzen duenean San Mameseko zelaia hurbil baitu. "San Mameseko lehoiek" zaletasun grinatsua pizten baitute hirian; baita kamiseta txuri-gorria bilbotartasunaren ikur bihurtzera iritsi artekoa ere. Bilbotarrek "katedrala" deritzoten zelaia Nazioarteko Erakustazokaren instalazioen ondo-ondoan dago eta handik abiatuz Zabalgune osoa zeharkatzen duen katean, Poza Lizentziatua izenekoan, hiriko kopeo eta txikiteo esparrurik mugituenerako bat dugu. Hiriaren erdi-erdian, Bilboko aparkalekurik zentrikoena duen Indautxu Plazatik berehala, Alondegiaren eraikina aurkituko dugu, hormigoizko armatuz egindako lehena, hain zuzen ere.

B Sekuentzia

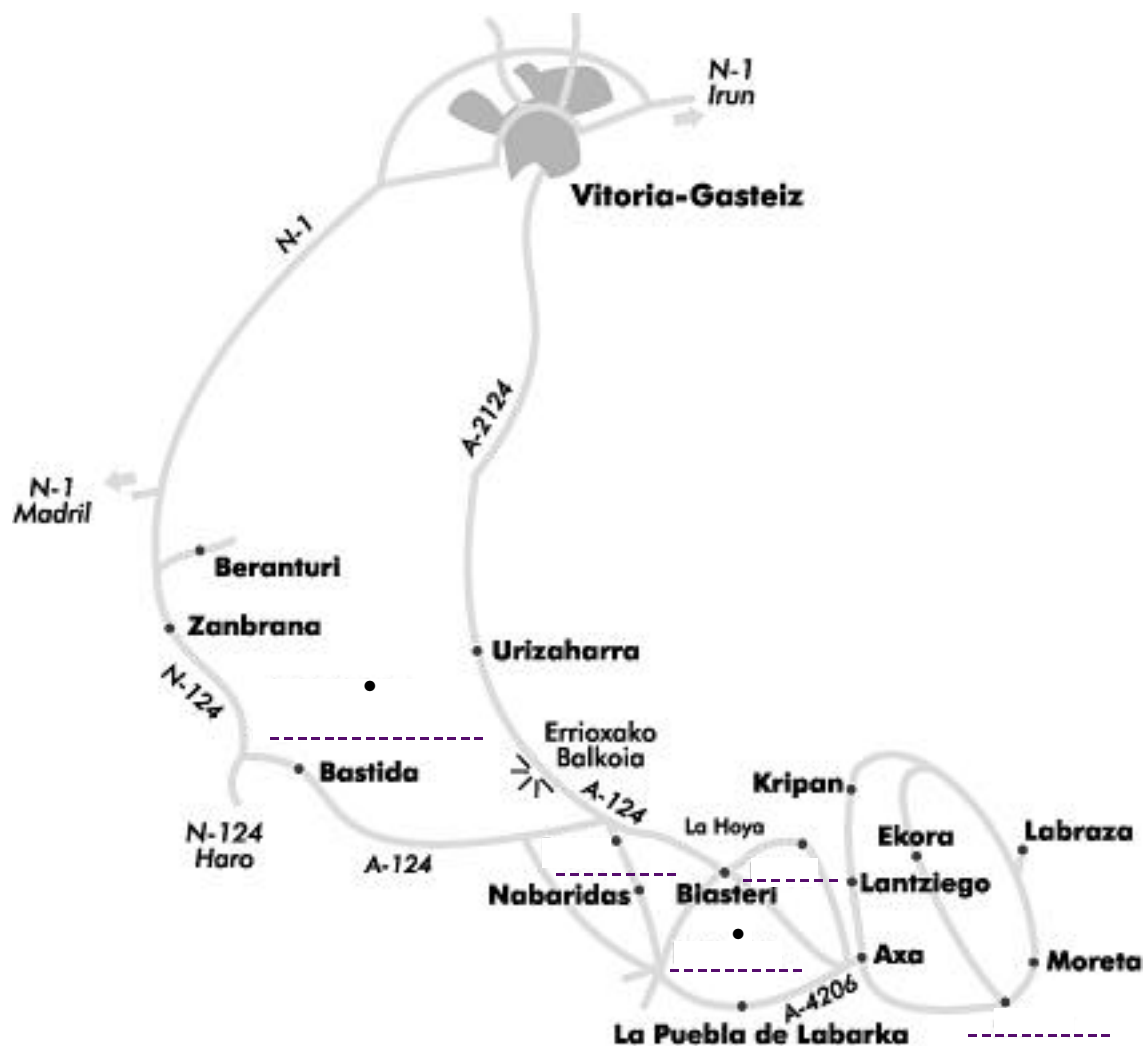

B Sekuentzia

Arabako Errioxa

- 4
- Ahozko testua entzunda, plano edo mapa honetan hainbat herri kokatutako dituzu.
  - Grabaketa entzun ondoren, txerta itzazu aurrean duzun planoan falta diren datuak.

- 5 ● Jarraian, ahalerazko adizkiak berridazteko adibideak irakurriko dituzu eta berridazketak egiten saiatu. Bukatutakoan, hausnarketarako tartetxo bat ere izango duzu, fitxan jarritako galderei erantzunez.

1. Ahalerazko adizkiak kendu eta indikatibozkoak ipini, adibidez:
 Elizondotik Oiza eta Burga mendietan dauden trikuharriak ikustera joan gaitzke.
 Elizondotik Oiza eta Burga mendietan dauden trikuharriak ikusiko ditugu.

2. Ahalerazko adizkiak ordezkatu, baldintzazko egiturak jarri, adibidez:
 Herri honetan San Joan Bautista eliza ikus dezakegu.
 Herri honetara joanez gero, San Joan Bautista eliza ikusiko dugu.

3. Adizki inbertsonaletatik pertsonalizaziora, adibidez:
 Santiago eliza bisitatzea gomendatzen da.
 Santiago eliza bisitatzea gomendatzen dizuegu.

Adibideei jarraiki, berridatz itzazu hurrengo esaldiok:

- 1). Gran Viara itzuliz, ibilbide osoan erakunde ofizialek okupatzen dituzten eraikin bikainak ikus daitezke.

- 2). Sarriara iristeko, Murgiaraino joan behar da.

- 3). Zarauzko landaretzan pinua da nagusi, baina, barnealdeko eta goialdeko zonetan, haritz eta gaztainondo ederrak ikus daitezke.

---

4). Txangoa amaitu ondoren, Mailuelegorretako haitzuloetara joan gaitzke.

5). Gran Viako Plaza Zirkularretik abiatu eta berehala, eskuinaldeko lehen kalea hartuz, Albiako lorategietara jo dezakegu.

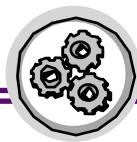
6). Berezko fauna era askotakoa aurkitzen da Parkearen muga barnean.

7). Zarautz eta Orioren arteko A-8 autopistak dituen ebaketetatik, Gipuzkoako kostalde osoan dauden flysh-eko egitura horiek ikus daitezke.

8). Herrera mendatera jaitsiz, Axa herriarekin egingo dugu topo. Hemendik Arabako Errioxa osoa ikus dezakegu.

9). Itzultzerakoan, La Puebla de Labarka, Eltziego, Nabaridas eta Lezara hurbil gaitzke.

10). Erraz aurki daitezke ugaztunen arrastoak, eta pasa ondoren uzten dituzten jan-hondarrak.

Zure ustez, zer lortzen da aldaketa hauen bidez?

- Objektibotasuna?
- Subjektibotasuna?
- Hurbiltasuna?
- Testuinguruko informazio gehiago?
- ...

6

- Irakur ezazu testua eta dauden hutsuneak betetzen saia zaitez.

Fauna

Berezko fauna era askotakoa aurkitzen da Parkearen muga barnean. _____ arrazoia izan da, batez ere, azken urteetan jasandako giza presio txikia eta _____ egon den basozaintzako postua, bidegabekerietatik babestu duena.

Finka honek jasan duen arazo txiki bat azerien desagertzea izan da, ekologi sistema -ko harrapakari hain garrantzitsu _____ sistematikoki ehizatu baititu inguruetako jendeak. Azeriak falta direla, ugaztun txikien biztanleria handitu egiten da, eta _____, beren aldetik, nola gero eta gehiago diren eta janaria murrizten den, zuhaitzen azalari erasotzen diote, kalte nahikoa handiak eginez. _____ hala egiaztatu zen 80ko hamarkadaren hasieran, baina geroztik arazoa txikitzen ari da.

Duela urte dezente, mendi hauetan azeri asko ikusten zen, eta 1700. urtean bi erre -alekin saritzen zen alkatetxean erakutsitako larrua. Otsoak ere baziren, eta are gehiago, badago konstantzia Araatzeko gizon batek hartza harrapatu zuenekoa 1703. urtean; ezkutu-erdia eman zitzaion _____.

1982. urtean egindako ikerketa zabal batek erakutsi zuenez, badira _____ 23 ugaztun-espezie, 9 anfibio eta narrastienak eta 46 hegaztienak.

Zientzi mailan azpimarratzekoa da ur-satitsuaren (*neomys fodiens*) garrantzizko koloniak _____ aurkitu izana, ur garbi eta puruetan bakarrik bizi ohi direnez, finkaren gaurko kalitatearen adierazgarri baitira, eta baita ur-arratoia ere aurkitu zen _____, Gipuzkoan orain arte ezagutzen ez zena.

Ugaztunak behatzeko zailak dira, ohitura gautarrak baitituzte eta gizakiarengandik ihes egiten dute: baina erraz aurki daitezke _____ arrastoak, eta pasa ondoren uzten dituzten jan-hondarrak (...)

- Hutsuneak betetzeko aukera bakarra aurkitu al duzu? Hausnar ezazu piska batean ideia hori eta eztabaida ezazu zeure ustea ondoko ikaskidearekin.

- 7 ● Testua irakurri eta hutsune guztiak ordezkatu, denborazko-antolatzaile egokiak erabiliz.

A I S I A

I H E S I

Gorbeia gailur belartsura Baia ibaiaren sorburutik barrena

Gorbeia mendia oso ezaguna da Bizkaian eta Araban. Araba aldeko igoera Bizkaikoa baino lasaiagoa da. Ibilbidea hamar kilometrokoa da eta nahikoa zailtasun badu, bidea erreka bazterretik baitoa. Bidean, Baia ibaiaren sorburua topatuko dugu. Gailurreko bista zoragarriez gozatu _____, Mairuelegorretako haitzuloak bisitatzera joan gaitezke.

GORBEIA mendira hainbat lekutatik igo daiteke. Gure proposamena ez ohiko bidea da, baina ez horregatik interes txikikoa. Arabako Sarria herritik hurbil dagoen Arkarai zubian hasiko dugu txangoa. Sarriara iristeko, Murgiaraino joan behar da eta hemen, Sarriara doan bidea hartu, Arkarai zubian Padrobaso eta Larreakorta errekek elkartzen dira, modu horretan Araba iparraldetik hegoaldera gurutzatzen duen Baia ibaia sortzeko.

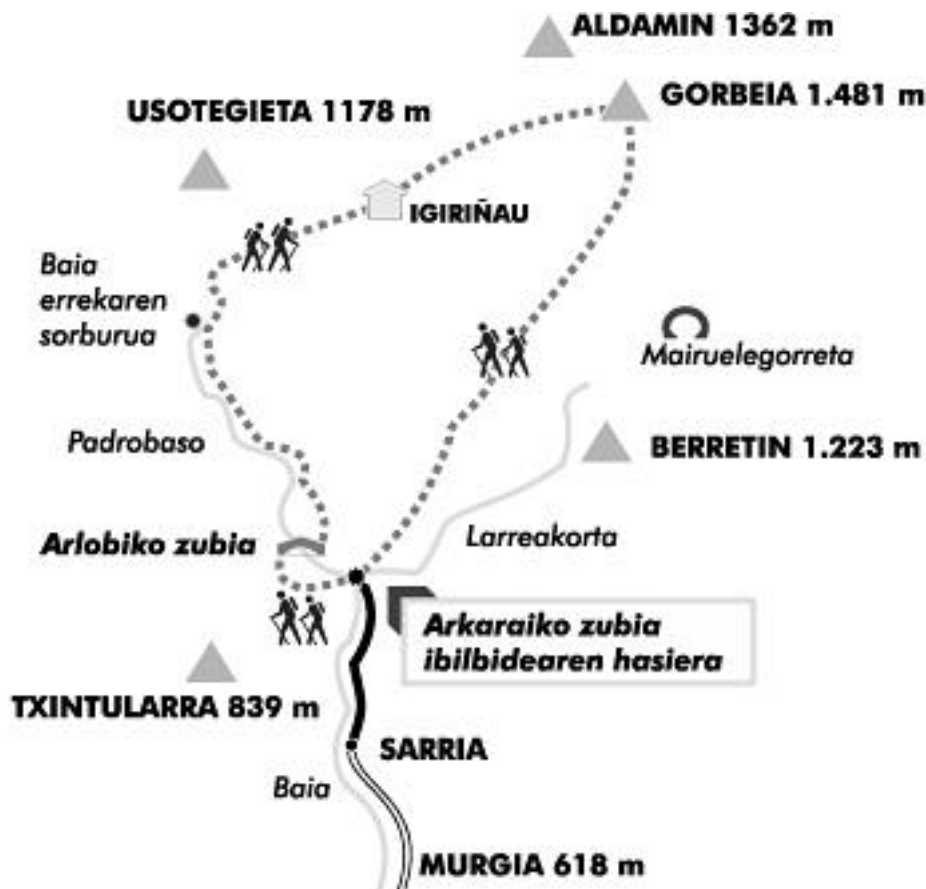
Zubitik aurrera eginez, beste zubi eder batera iritsiko gara: Arlobira. Berau gurutzatuz, erreken eskuinaldeko bideskatik jarraituko dugu. Euri asko _____, bidea

nahiko irristakorra egon ohi da; beraz, oinetako egokiak eramatea oso garrantzitsua da. Lapurzuloko kobazuloaren aurretik igaro _____, Padrobaso erreken sorburura helduko gara.

Eskuinera eginez, Padrobasoko eta Sastegiko bordetaraino iritsiko gara. Aurreraxeago, Igiriñaoko aterbea topatuko dugu. Bizkaialdeko paisaia aurrean izango dugu jada. Nuestra Señora de las Nieves ermita ezkerretara utziko dugu, eta Lekuotz iturria eskuinetara. _____, Gorbeia gurutzera iritsiko gara (1.481 metro). Hiruzpalau orduko txangoaren _____, ikuspegi

zoragarriak izango ditugu begi aurrean: Anboto, Aizkorri, Oiz, Kantabriako eta Burgosko mendiak, eta Arabako lautada zabala. Gailurrean dagoen orientazio-mahai batek, inguruko

mendi guztiak ezagutzen lagunduko digu.

Gailurretik eskuinera egiten duen pistatik egingo dugu jaitsiera.

Behera _____, txilarraren ondorioz, bidea gero eta itxiagoa bilakatuko zaigu.

_____ txangoaren abiapuntura iritsiko gara: Arkarai zubira. Guztira, hamar bat kilometroko ibilbidea, egun osoa egiteko

aproposa. Ez da maldatsua, baina zailtasunak baditu.

Txangoa amaitu _____,

Mairuelegorretako haitzuloetara joan gaitezke. 15 kilometroko haitzulo sarea dago bertan, eta zenbait igarobidek Gasteizko kale nagisien izenak dauzkate: esaterako, Dato kalea. Murgiatik bost bat kilometrotara, bestalde,

Oroko santutegiko harkaitzak daude (896 metro), eta eskalada maite duenak aukera bikaina aurkituko du bertan.

ANDONI URBISTONDO
MIKEL EGAÑA

ARGIA, 1.609.zenb.
97.01.19

3 jarduera Donostia

- Taldeka, idatziz eman beharko duzue egokitu zaizuen ibilbidearen berri, Donostiako planoarekin eta hiriko hainbat kale, eraikuntza eta zubiren erreferentziarekin (azken hauek irakasleak emango dizkizue).

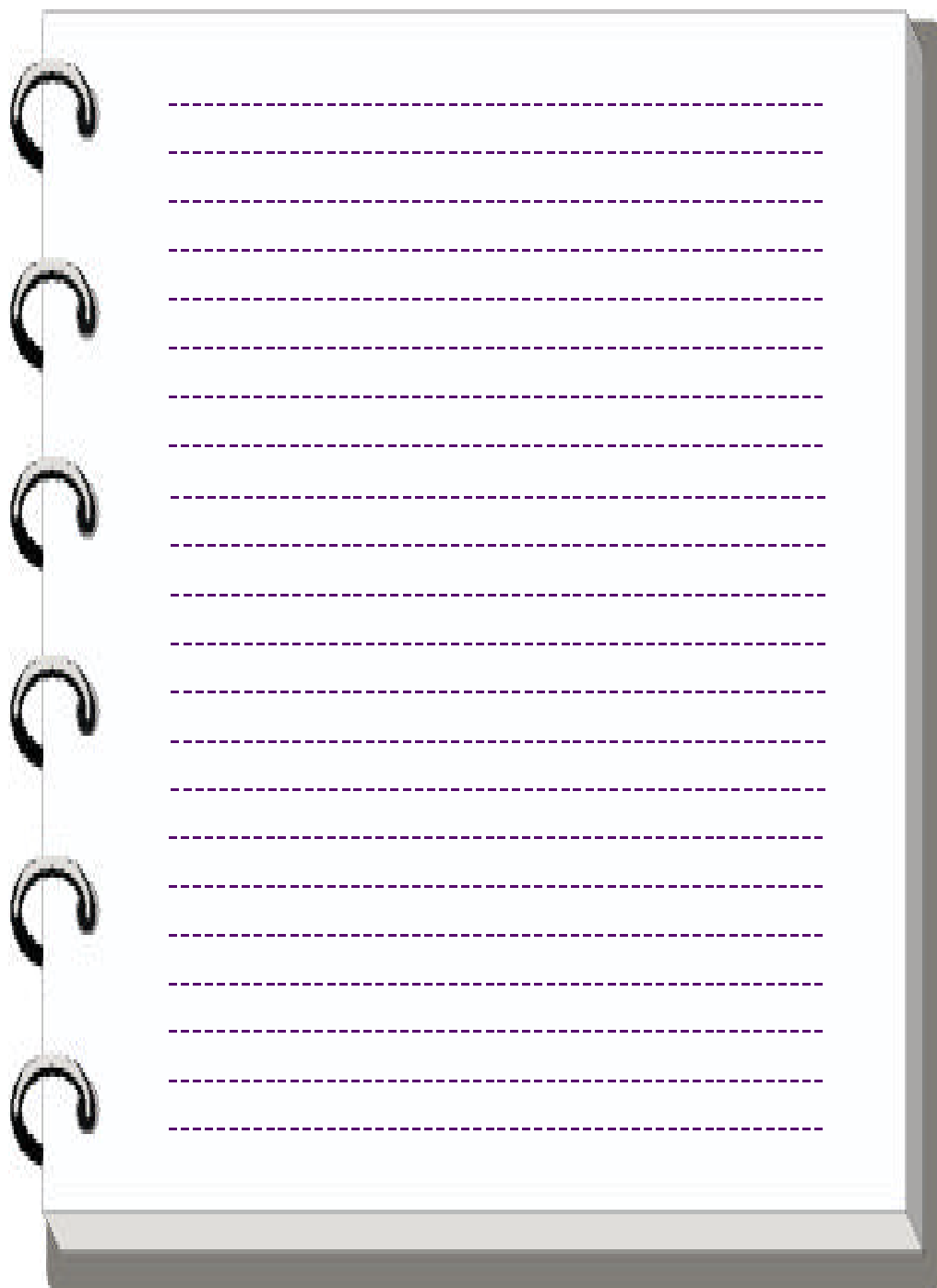
Donostiako planoak

A large sheet of paper with horizontal dotted lines for writing, held by a paperclip at the top. The paper is slightly offset to the right, showing a stack of papers underneath.

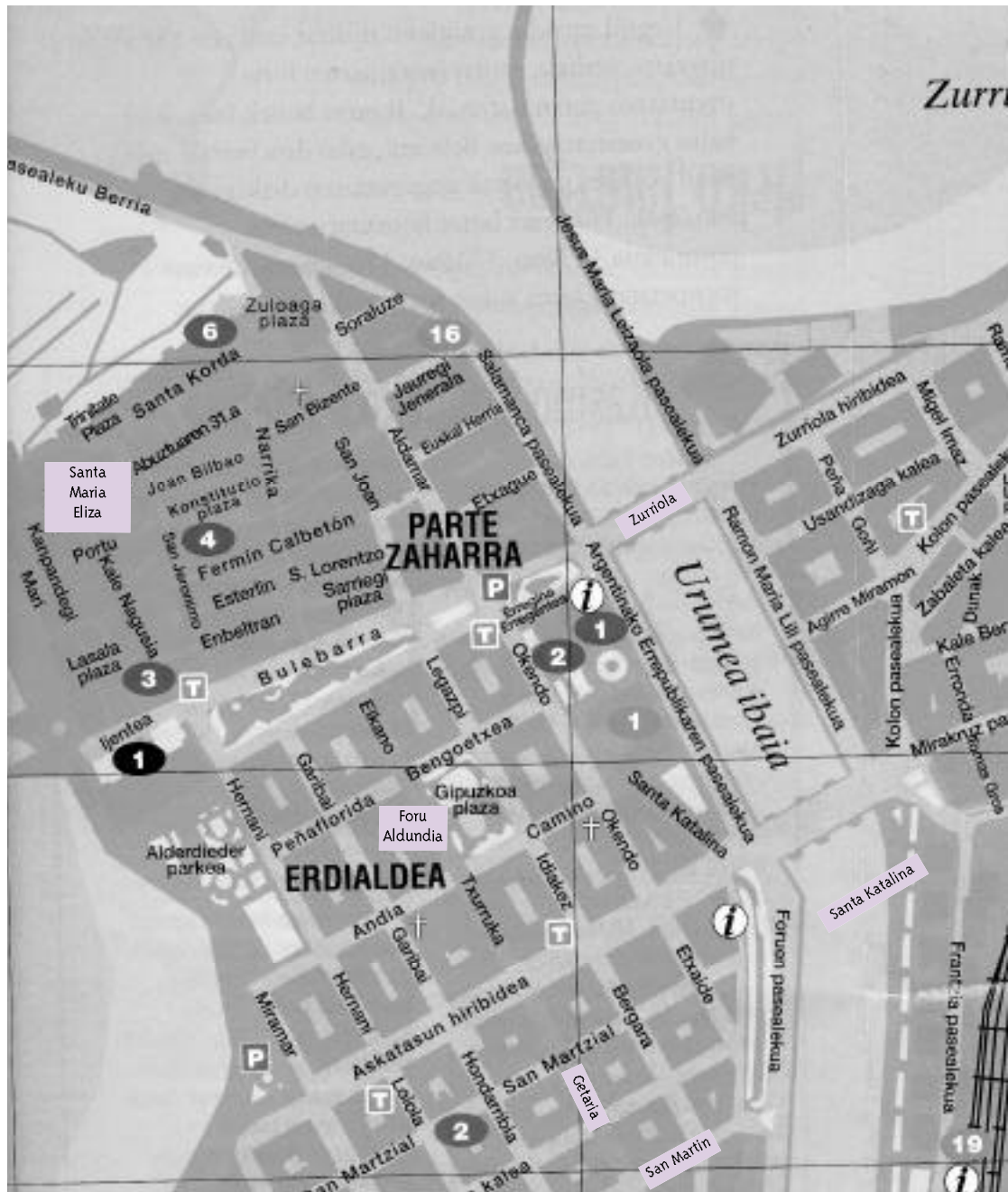
- Taldeka idatzitako parrafoak bildu beharko dituzue. Zuen lana parrafo horiek behar bezala lotzea izango da. Horretarako, testua osatu eta borobiltzen ahaleginduko zarete.

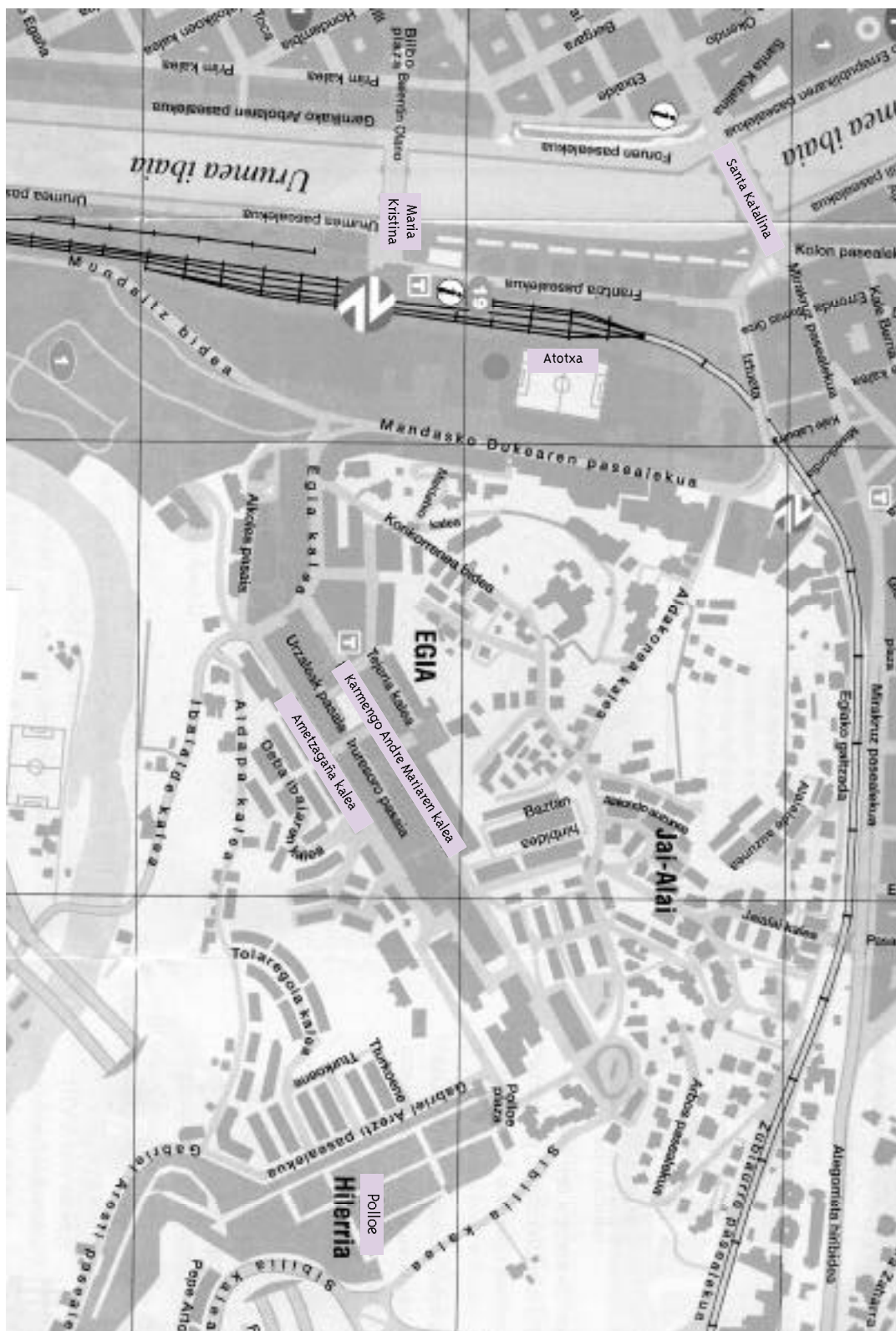
B Sekuentzia

DONOSTIAKO PLANOA

1. taldea: ERDIALDEA

DONOSTIAKO PLANOA 2. taldea: EGIA

33

3. taldea: AMARA

s e k u e **C** n t z i a

4 **jarduera** Ongi joan!

Gida turistikoa idazteko garaia iritsi da, baina...

_____ **Idazten hasi aurretik**, hainbat erabaki hartu behar dituzue,

besteak beste:

A. Planak egiten

 Zer idatzi nahi duzuen argi izan (zein eta zeri buruzko informazioa azalduko duen zuen gidak: sarrera, datu historikoak, monumentuak...) Atalak zehaztu.

 Nolako testua izango den (zenbat orrialde, itxura, luze-zabalera...)

 Gogoan har beste lurralde bateko euskaltegietan ari diren ikasleek irakurtzeko dela.

Erabaki hauek hartu ahala, eskura izango dituzue zenbait eredu (irakasleak emango dizkizue). Jar ezazue arreta eredu horietan, aurreko puntuan eskatutakoa betetzen lagunduko dizuete-eta.

Horiez gain, beste informazio-iturri batzuk ere badituzue eskura: herriko jendeari elkarrizketak egitea, udaletxeko artxibategira jotzea ...

Informazioa bildu ondoren, saia zaitezte txukun ordenatzen, eskemak, grafikoak erabiliz.

C Sekuentzia

B. Testua gauzatzen

Hasi erabakita dituzuen atalei buruzko parrafoak **idazten** (kirola, gastronomia, kultura, bitxikeriak...) Bakoitzarentzat izenburu egokia aukeratu eta informaziorik adierazgarrienaz baliatu. Parrafoak idatzitakoan, begiratu ea gidaren egitura orokorrari erantzuten dion (parrafo-andana bat izan ez dadin).

C. Berrikusten

Idazten bukatu ondoren, parrafoak berrikusi, egokitasunari eta formen zuzentasunari erreparatuz (ortografia, puntuazioa, egitura gramatikalak...) Ez zuzendu azkarregi. Testua bukatutzat eman baino lehen osorik irakurri.

D. Ebaluatzen

Zuen taldean egindakoa bukatutzat ematen duzuenean, beste talde bati eman zeuen gida, azter dezan. Burututako gida turistikoan aurreko atalak (A,B eta C) kontuan hartu diren ebaluatu eta, horrela ez bada, saia zaitetz behar lituzkeen zuzenketak egiten. Hitz egin lan horren guztiaren emaitzez talde egilearekin.

GIDA TURISTIKOA

3

Eranskinak

1

Autoebaluazio-orria

- Asko kosta al zaizue testua sortzea?

BAI ☐ EZ ☐

Zer izan da zailena?

✓

✓

✓

✓

Zer izan da errazena?

✓

✓

✓

✓

- Idazten aritu zaretenean gogoan izan al duzue gero beste ikasleek irakurriko zutela?

Zertan eragin du horrek?

✓

✓

✓

✓

Testuari ezertan igarri al zaio?

✓

✓

✓

✓

- Beste ikaskideek egindako zuzenketak egokiak iruditu al zaizkizue? BAI ☐ EZ ☐
- Hala eta guztiz ere, testuak oraindik ba al du zer hobeturik? Azaldu al diozue zeuen iritzia irakasleari? Zeren zain zaudete? Horretarako idatzi hemen zeuen iritzia, irakasleari azalpenak emateko balioko dizue seguruenik eta.

Gure iritziz, testu honek hutsune hauek ditu:

✓

✓

✓

✓

Honetan, ordea, uste dugu asmatu dugula:

✓

✓

✓

✓

38

IKASLEAREN LIBURUA
• 3. MAILA

Erromeria batean parte hartzea bezain
atsegina gertatuko zaizu ikastunitate honetako ibilbidea egitea,
helmugara iristerako gida turistikoek eskaintzen dituzten baliabideen
lanketa egin eta beste ikaskide batzuei bidean egindako aurkikuntzen berri
emango diezu-eta.

HABE